

Redakcja: Sławomir Poleszak (zastępca dyrektora IEŚ), Agnieszka Zajdel (sekretarz redakcji), Szczepan Czarnecki, Spasimir Domaradzki, Łukasz Krzyżanowski, Sławomir Łukasiewicz, Damian Szacawa, Agata Tatarenko

Nr 1346 (86/2025) | 05.05.2025

ISSN 2657-6996

© IEŚ

Robert Rajczyk

Kontrowersyjna nowelizacja Ustawy zasadniczej Węgier

14 kwietnia 2025 r. 140 głosami „za” i 21 „przeciw” w Ustawie zasadniczej Węgier wprowadzono zmiany. Nowe zapisy dotyczą m.in. istnienia tylko dwóch płci, ograniczenia wolności zgromadzeń w celu wzmocnienia ochrony dzieci oraz bezprecedensowej możliwości zawieszenia węgierskiego obywatelstwa. Kontrowersyjna, 15. nowelizacja kolejny raz podyktowana była realizacją doraźnych celów politycznych. Zmiany ustawowe, służące przede wszystkim instrumentalizacji dyskursu publicznego i polaryzacji społeczeństwa, mają zapewnić ponowne zwycięstwo koalicji Fidesz-KDNP w planowanych prawdopodobnie na kwiecień 2026 r. wyborach parlamentarnych. W sondażach poparcia społecznego wyraźną przewagę utrzymuje obecnie opozycyjna partia Szacunek i Wolność (*Tisztelet és Szabadság Párt*, TISZA). Niewykluczone, że aby utrudnić ewentualną alternację władzy, koalicja rządząca może po raz kolejny zmienić prawo wyborcze bądź uniemożliwić liderowi TISZY udział w wyborach poprzez decyzję administracyjną lub sfabrykowane zarzuty karne.

Ofensywa polityczna Fideszu-KDNP. Zgodnie z zapowiedziami Viktora Orbána, wyrażonymi w dorocznym orędziu „o stanie narodu” w lutym 2025 r., agenda polityczna Fideszu-KDNP zyskała ramy prawne ([Komentarze IEŚ nr 1309](#)). Najpierw ustawowo usankcjonowano bezprecedensowy system ulg podatkowych, a następnie na mocy rozporządzeń premiera ustanowiono kolejnych pełnomocników rządu, w tym do zbadania źródeł finansowania obcych wpływów politycznych na Węgrzech¹. Celem takich działań jest odzyskanie przez Fidesz-KDNP przewagi w dyskursie publicznym, kształtowanym jak dotąd przez najpopularniejszą partię opozycyjną TISZA, która krytykuje politykę społeczną, zdrowotną oraz edukacyjną rządu. Ofensywa polityczna Fideszu-KDNP przejawia się kolejny raz odwołaniem do polaryzacji ideologicznej i antagonizowaniem w ten sposób społeczeństwa, co ma skutecznie ograniczyć w debacie publicznej obecność tematów związanych z pogarszającą się jakością życia codziennego ([Komentarze IEŚ nr 1320](#)).

Zmiany systemowe w Ustawie zasadniczej. Uchwalona ochrona płatności gotówkowych ma zagwarantować niezależność gospodarki od podatnych na ingerencje elektronicznych systemów finansowych. Uzupełnieniem tego rozwiązania prawnego ma być ustawowy obowiązek instalacji bankomatu w każdej miejscowości. Gminy będą też mogły ograniczyć sprzedaż nieruchomości osobom spoza regionu lub rozszerzyć prawa pierwokupu. Ma się to przyczynić do ochrony tradycyjnej struktury osadniczej. Natomiast na mocy decyzji ministra państwo węgierskie może zawiesić na maksymalnie dziesięć lat obywatelstwo węgierskie osób, które posiadają również obywatelstwo innego państwa i stanowią zagrożenie dla porządku i bezpieczeństwa publicznego². Kolejna zmiana w Ustawie zasadniczej dotyczy stanu zagrożenia – jednego ze stanów nadzwyczajnych. Rząd nie będzie mógł zawieszać ustaw ani przepisów prawnych dekretem bez zgody dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Narodowego. Możliwe jest natomiast nieograniczone przedłużanie przez rząd stanu zagrożenia.

Ideologicznie motywowane zmiany w Ustawie zasadniczej. Według znowelizowanych przepisów zabronione będzie organizowanie zgromadzeń promujących zmianę płci i homoseksualność, a ich organizatorzy i uczestnicy

¹ Działanie to skierowane jest przeciwko opozycyjnym środowiskom politycznym oraz medialnym i ma na celu ich dyskredytację. Sama liczba rządowych pełnomocników oraz ich efektywność budzą kontrowersje.

² Obywatelstwo węgierskie może zostać zawieszone jedynie wówczas, gdy obywatel węgierski posiada również obywatelstwo co najmniej jednego państwa spoza EOG lub państwa niekandydującego do UE. Nadawanie oraz pozbawianie obywatelstwa nadal stanowi prerogatywę prezydenta Węgier. Rozwiązanie prawne może dotyczyć osób zaangażowanych w działalność obywatelską lub polityczną i dotyczyć ich deportacji lub zakazu wjazdu na Węgry.

mogą zostać ukarani grzywną³. Kolejna poprawka stwierdza, że płeć urodzenia jest uwarunkowana biologicznie i może być albo męska, albo żeńska. Powyższe zmiany o charakterze ideologicznym z jednej strony stanowią manifestację poparcia wobec podobnych rozwiązań prawnych wprowadzonych przez prezydenta USA, a z drugiej antagonizują społeczeństwo, jednocześnie jednak mobilizując konserwatywną bazę wyborczą Fideszu-KDNP. Ponadto stanowią ofertę polityczną pod adresem skrajnie prawicowego Ruchu Nasza Ojczyzna (*Mi Hazánk*), który jako bliski ideowo wydaje się potencjalnym partnerem koalicyjnym dla Viktora Orbána po przyszłorocznych wyborach parlamentarnych.

Komentarz

Silna polaryzacja ideologiczna i wykorzystywanie zmian w Ustawie zasadniczej do doraźnych celów politycznych to efektywna taktyka Fideszu-KDNP, która od 2010 r. gwarantowała sukces wyborczy w postaci większości konstytucyjnej w węgierskim parlamencie. Dominacji koalicji rządzącej sprzyjały słabość programowa opozycji oraz brak charyzmatycznego lidera. Sytuację na węgierskiej scenie politycznej zmieniło pojawienie się Pétera Magyar. Jego partia – TISZA – od wyborów do Parlamentu Europejskiego w czerwcu 2024 r. systematycznie zyskuje poparcie w sondażach, głównie kosztem dotychczasowej opozycji, a od kilku miesięcy notuje stały trend kilku punktów procentowych przewagi nad Fideszem-KDNP ([„Komentarze IEŚ”, nr 1331](#)). Oprócz ataków propagandowych na lidera TISZY w sprzyjających rządowi mediach, w grudniu 2024 r. koalicja rządząca zmieniła na swoją korzyść granice kilku okręgów wyborczych w Budapeszcie i okolicach, oficjalnie z powodu konieczności zapewnienia normy przedstawicielskiej. Nie można zatem wykluczyć kolejnych zmian w systemie wyborczym. Mogą one przybrać formę utworzenia dodatkowych okręgów wyborczych dla diaspory, która na ogół popiera Fidesz-KDNP. Innym rozwiązaniem może być obniżenie 5-procentowego progu wyborczego, co umożliwi uzyskanie miejsc w parlamencie mniejszym partiom, bądź zmniejszenie liczby kandydatów wymaganych do zarejestrowania tzw. list krajowych. Zarówno przyjęcie powyższych rozwiązań, jak też ewentualna likwidacja systemu rekompensaty głosów dla ugrupowań, których kandydaci wygrali głosowanie w jednomandatowych okręgach wyborczych, lub wprowadzenie wyłącznie systemu proporcjonalnego podziału mandatów – w praktyce uniemożliwi uzyskanie partii TISZA większości dwóch trzecich głosów, niezbędnej do zmiany niektórych ustaw regulujących funkcjonowanie węgierskiego systemu politycznego.

Na podstawie wyników dotychczasowych sondaży poparcia społecznego należy przypuszczać, iż jeśli P. Magyar lub TISZA nie zostaną pozbawieni możliwości udziału w wyborach parlamentarnych w 2026 r.⁴, to kondycja węgierskiej gospodarki i wynikająca z niej jakość codziennego życia będą miały decydujące znaczenie dla zwycięstwa wyborczego. Tymczasem węgierska gospodarka w pierwszym kwartale 2025 r. skurczyła się o 0,4%, spadło tempo wzrostu płac, a także wydajność produkcji przemysłowej oraz wzrosła inflacja. Rząd skorygował prognozę wzrostu PKB z 3,4% do 2,5%. Według Ministerstwa Gospodarki inflacja w 2025 r. może wynieść średnio 4,5% wobec prognozowanych 3,2%. Z kolei Główny Urząd Statystyczny (*Központi Statisztikai Hivatal*) informuje, że wzrost cen żywności wyniósł 7% rok do roku. Wynik ten może się obniżyć dzięki przepisom maksymalizującym marżę do 10% na 30 artykułów spożywczych. Rząd nie wyklucza rozszerzenia limitu marż na niektóre produkty higieniczne. Przyjęte wskaźniki budżetu na 2026 r. przewidują deficyt na poziomie 3,7% PKB, a wskaźnik zadłużenia ma się obniżyć z 73,1% do 72,3%. Wzrostowi gospodarczemu nie sprzyja zamrożenie funduszy europejskich w związku z naruszaniem przez Węgry praworządności. Zrekompensowaniu zablokowanych pieniędzy służą

³ Frakcja Momentum próbowała zakłócić głosowanie trąbieniem, a przedstawiciele Jobbiku opuścili salę obrad przed głosowaniem. Natomiast kilka innych partii opozycyjnych w ogóle nie weszło na salę obrad. Wcześniej grupa posłów Momentum wraz z demonstrantami próbowała zablokować wjazd do gmachu Zgromadzenia Narodowego, demonstrowano też przed budynkiem parlamentu. Ponadto organizowane są cotygodniowe blokady mostów w Budapeszcie w proteście przeciwko nowelizacji ustawy o zgromadzeniach, która w praktyce uniemożliwia organizację planowanego na 28 czerwca 2025 r. w Budapeszcie, dorocznego festiwalu społeczności LGBTQ+. Z kolei w 2021 r. wprowadzono ustawę, która zakazuje udostępniania osobom nieletnim jakichkolwiek treści przedstawiających homoseksualność i operacje korekty płci.

⁴ 29 kwietnia parlament uchwalił zmianę ustawową, która umożliwia wygaszenie mandatu posła do PE bez uchylania immunitetu, jeżeli parlamentarzysta złoży nieprawdziwe oświadczenie majątkowe lub nie złoży go wcale oraz nie uzupełni lub nie skoryguje błędnych danych. Lider partii TISZA jest posłem do PE.

kredyty zagraniczne, które wzmacniają zależność kredytową przede wszystkim od Chin. W lipcu 2024 r. zaciągnięto stamtąd pożyczkę w wysokości 1 mld euro. Węgry zamierzają też pożyczyć 10 mld euro w USA, Katarze, Chinach lub Japonii.